

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate, de
Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non
Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Art. III. Quomodo peccatum originale per generationem in posteros Adæ
traducatur?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78232)

quis adultus peccare in capite, in quo ejus voluntas moraliter continetur, & simul propria voluntate tale peccatum detestari: quod videtur absurdum.

Sed negatur sequela: quia ut peccatum capitis adulto imputetur, necessarium est quod tale peccatum sit illi voluntarium moraliter; eo autem ipso quod propria voluntate capitis voluntati opponatur, & illius peccatum retrahet, vel illi efficaciter resistat, peccatum capitis non est illi voluntarium moraliter, & consequenter non peccat in capite. Quod duplici exemplo declarari potest. Primum est in parvulis, qui in instanti conceptionis peccatum originale ex Adamo contrahunt; si tamen Deus alicui illorum auxilium praeberet, quo in tali instanti efficeret actum efficacem dilectionis super naturalis. Deumque super omnia diligeret, non contraheret peccatum originale, eo quod per talem actum peccatum capitis, quatenus fuit suum, efficaciter retractaret, & consequenter impediret ne illud in fluxum moralem exerceret, peccatum originale in se transfundendo.

43. Aliud exemplum est: Si ego meum consentium in alium transferrem quod percussione alicujus v. g. & voluntatem meam non retractarem, illius percussio, mea reputaretur: si vero priusquam alter percussione exequeretur, meum consentium retractarem, percussioneque efficaciter detestarer, illa mihi non imputaretur in foro interiori, nec mihi esset voluntaria moraliter. Idem cum percussione in casu proposito dicendum est: si enim adultus peccatum capitis, in quo ejus voluntas moraliter continetur, per actum propriae voluntatis non retractet, & voluntati capitis non se opponat, ejus peccatum imputatur illi; secus autem, si per actum propriae voluntatis ei resistat, ejusque peccatum detestetur, tunc enim peccatum capitis non est illi voluntarium moraliter.

ARTICULUS III.

Quomodo peccatum originale per generationem in posteros Adae traducatur?

44. Certum est, peccatum originale per generationem & feminalem propagationem ab Adamo traduci in posteros; ut enim ait S. Thomas hic qu. 81. art. 1. ad 2. *Per virtutem seminis traducitur humana natura a parente in prolem, & simul cum natura natura infectio: ex hoc enim fit iste qui nascitur consors culpe primi parentis, quod naturam ab eo sortitur per quandam generativam motionem.* Unde Job. 14. dicitur: *Quis potest facere mundum de immundo conceptum semine? nonne tu qui solus es?* Quibus verbis (ut advertit idem S. Doctor 4. contra Gent. cap. 10.) denotatur quod ex immunditia humani seminis, aliqua immunditia (peccati scilicet originalis) ad hominem ex semine conceptum pervenit. Sed gravissima difficultas est, quomodo mediante semine, quod est substantia quaedam corporea, peccatum originale ab Adamo traduci possit in posteros, & productio gratiae seu justitiae originalis impediri.

45. Prima sententia docet in humano semine inesse aliquam qualitatem morbidam, aut infectionem realem ei superadditam, & ab Adamo derivatam, quae peccatum originale causat, sicut

A in femine leprosi est quaedam corruptio quae est principium leprae. Ita Gregorius, Richardus, Hentius, & alii, qui talem qualitatem non ex peccato Adami, sed ex serpentis sibilu venenoso fuisse derivatam asserunt.

Verum hac sententia, seu potius delirium, a Theologis communiter rejicitur: tum quia talis qualitas videtur omnino fictitia & chimærica: tum etiam quia dato quod sibilus venenosus serpentis illam potuisset causare, eam solum produxisset in Eva, cum qua serpens colloquium nescuit, non verò in Adamo, cum quo sermonem non habuit. Et dato quod in ipso qualitate illam causasset, unde, quæso, potuisset tam fortes & validas obtinere radices, ut tot annorum curricularis firma perseverasset, nisi Deo speciali concursu illam conservante? quod nefas videtur divinæ providentiæ attribuire. Unde.

Secunda sententia asserit in femine hominum natura lapsa, seclusa omni qualitate morbida superaddita, esse virtutem instrumentalem, seu qualitatem fluentem productivam peccati originalis, & derivatam ab Adamo tanquam à causa principali. Cui sententiæ favere videtur S. Thomas hic qu. 83. art. 1. in Corp. ubi sic ait: *Peccatum originale fuit in Adamo sicut in prima causa principali... in femine autem corporali est peccatum originale, sicut in causa instrumentali.* Et qu. 4. de Malo, art. 1. ad 9. agnoscit in femine intentionalem virtutem, ratione cujus in illo continetur peccatum originale ad modum quo color est in aëre, & anima in femine.

Hic tamen dicendi modus difficilis apparet. Nam qualitas fluida, motioque intentionalis non possunt de novo exiltere, nisi etiam existat principium efficiens illarum: Sed modò Adamus & peccatum ejus actuali non existunt: Ergo Adamus per suum peccatum nequit esse causa efficiens qualitatis fluidæ vel motionis intentionalis in femine humano, quæ mediante peccatum originale in posteris producat.

Explicatur ampliùs: Vel qualitas illa fluida existeret habitualiter in femine, vel solum tunc quando à generante deciditur, & generationi applicatur. Non primum, tum quia permanentia habitualis non convenit fluidæ qualitati; tum etiam quia jam incidere tur in sententiam supra confutatam de qualitate morbida. Nec secundum, quia quando semen deciditur, Adamus non existit, nec peccatum illius, & consequenter nequit ab illo effici phylicæque causari qualitas prædicta: Ergo talis qualitas & motio intentionalis sunt impossibiles.

Uc ergo vera sententia, & germana mens D. Thomæ percipiantur, Notandum est ex Ferrariensi 4. contra Gent. cap. 5. Conrado hic qu. 81. art. 1. Litano super cap. 5. Epist. ad Roman. Salmanticensibus hic disp. 14. dub. 3. §. 3. & Thoma Leonardi in libro quem nuper edidit de triplici statu naturæ, lib. 2. cap. 15. quod quia Adamo data fuit justitia originalis non profectantur, sed sub eo pacto, ut si in innocentia permaneret, in omnes posteros, qui per feminalem propagationem ab eo descenderent, simul cum natura & per ipsum generationis actum illam propagaret, consequenter in femine ejus fuit virtus instrumentalis justitiæ originalis causativa, quæ per primum Adæ peccatum ab ipso fuit ablata, ut docet S. Thomas q. 4. de Malo, art. 1. ad 9. cujus verba infra referemus. Unde sicut in statu innocentiae duplex consideranda esset ratio in femine Adæ.

Adami; una naturalis & quasi propria, secundum quam esset instrumentum generantis in ordine ad naturam secundum se communicandam; alia quasi supernaturalis, seu divinitus superaddita, secundum quam se haberet ut instrumentum Dei in ordine ad propagandam cum natura iustitiam originalem: ita post peccatum in eo dem semine Adamj, & posterorum ab ipso descendentium, duplex ratio seu munus reperitur: unum naturale, quatenus habet esse instrumentum generationis & propagationis naturæ; hæc enim ratio seu perfectio, sicut & alia naturalia, non sunt amissa per peccatum; aliud accidentale & extrinsecum, quatenus est instrumentum Adami peccantis ad communicandum defectum originalis iustitiæ, in quo, ut infra dicemus, peccatum originale consistit. Primum ei convenit ratione suæ naturalis & positivæ perfectionis: secundum verò habet ex privatione supradicti vigoris instrumentalis, iustitiæ originis productivi, causatâ ex peccato ipsius primi parentis. Videmus enim in causalitatibus hæc servari rationem, quod quicquid perfectionis in effectu reperitur, totum tribuitur perfectioni causæ, quicquid verò est defectus & imperfectionis, in eius defectum redigitur; sicut quicquid est vitalitatis, actualitatis, & motus in claudicatione, animæ & virtutis eius motiva tribuitur; quicquid autem est obliquitas & defectus, reducitur in tibiam claudam & infirmam. **Q**ue doctrina desumpta est ex D. Thoma loco citato de Malo, ubi hæc scribit: Ex peccato primi parentis destituta est caro ejus illâ virtute, ut ex ea posset decidi semen, per quod originalis iustitia in alios propagaretur. Et sic in semine defectus hujus virtutis est defectus moralis corruptionis, & quedam intentio ejus; sicut dicimus intentionem coloris esse in aëre, & intentionem anime esse in semine. Et ex hoc etiam est ibi virtus ad similem imperfectionem, sicut est ibi virtus ad productionem humanæ naturæ in prole generata. Quibus verbis S. Doctor tria docet: Primum, in semine hominis fuisse in statu innocentie virtutum instrumentariam productivam iustitiæ originis, quâ in peccatum peccati primi parentis privatum & destitutum fuit. Secundum, in statu naturæ corruptæ semen, ut tali virtute destitutum quo Adam transfudit peccatum originale in posteros. Tertium, privationem virtutis productivæ naturæ cum iustitia originali esse corruptionem & infectionem seminis, & veluti quandam virtutem intentionalem peccati originalis. Quare non parum allucinatur illi, qui existimant S. Thomam in semine humano qualitatem fluentem peccati originalis productivam admittere; hoc enim ab ejus mente penitus alienum est, cum expressè dicat loco citato: Defectus hujus virtutis (productivæ iustitiæ originis) est defectus moralis corruptionis, & quedam intentio ejus, &c. Unde Cajetanus hic quæst. 81. artic. 1. sic ait: Non oportet aliquam intentionalem qualitatem in semine fingere, quâ productivum sit culpe: hoc enim nec somniavit Author, cum culpa nihil entitatis sit, & concomitanter fiat, & sufficiens sit semen defectum in natura destitutum iustitiâ originali. Verba autem Authoris in quæst. 4. de Malo art. 1. ad 9. non significant oppositum: sed quod privatio iustitiæ originalis in semine illo modo quo in semine salvatur, ex defectu spectat ad genus motus virtualiter, non quia est actu moralis, sed quia intendit ad tale peccatum; &

A sic ista privatio est quedam intentio mali moralis, & malum morale est in ea intentionaliter, sicut color in aëre, & anima in semine. Et tenet similitudo quoad hoc, quia intentio ordinatur ad illud cuius dicitur intentio: non quoad esse entis positivæ, cum hoc de privatione dici non possit, etiam si fingendi detur licentia.

Quæres, an semen humanum, ut descendens primordialiter ab Adamo, & ut carens prædicto vigore, seu virtute instrumentali productivâ iustitiæ originis, dici possit causa instrumentalis physica peccati originalis?

Respondeo affirmativè cum Salmanticensibus supra citatis: quia semen defectuosum ratione talis privationis continet peccatum originale, eo proportionali modo quo ratione naturalis virtutis continet naturam humanam, & sicut ratione vigoris contineret iustitiam originalem, scilicet virtualiter. Cum enim peccatum originale sit quid privativum, & in privatione iustitiæ originis consistat, ut infra dicemus, sufficit ad illius efficientiam vis ut ita dicamus privativa: nam si virtus positivæ causæ continet perfectionem positivam effectus, non est cur privatio virtutis causæ non contineat defectum privativum qui reperitur in effectu; cum ubi affirmatio est causa affirmationis, negatio sit causa negationis.

Neque obstat quòd privatio iustitiæ originis, in qua peccatum originale consistit, sit major privatio, seu privatio majoris perfectionis, quàm privatio prædicti vigoris: quia sicut in positivis non requiritur quòd virtus instrumenti adæquet formaliter perfectionem effectus (hoc enim soli causæ principali proprium est) ita in privativis non est necesse quòd defectus instrumenti formaliter adæquet defectum in effectu productum. Unde sicut vigor ille residens in semine, licet formaliter non adæquet iustitiam originalem, postest illam per modum instrumenti transfundere; sic defectus ejusdem vigoris etiam si formaliter sit minor quàm defectus ipsius iustitiæ originis, potest eum per modum instrumenti communicare; habet enim se, ut dicebamus, defectus vigoris ad iustitiæ originis defectum, sicut ipse vigor se haberet ad iustitiam originalem.

Non obest etiam huic continentie, semen esse quid corporeum & materiale, sicut neque id continentie iustitiæ originis obest; nam licet peccatum non possit esse in re ita materiali & corporea, formaliter tanquam in subiecto, aut tanquam in causâ effectiva principali, bene tamen virtualiter, sicut in causâ instrumentali, ut explicat D. Thomas hic art. 1. ad 3. & in 1. dist. 30. quæst. 1. art. 2. ad 4. his verbis: Dicendum quod licet semen non habeat in se infectionem culpa in actu, habet tamen in virtute, sicut etiam patet quod ex semine leprosi generatur filius leprosus, quamvis in ipso semine non sit lepra in actu; est enim in semine virtus aliqua deficiens, per cuius defectum contingit defectus lepra in prole. Similiter ex hoc ipso quod in semine est talis dispositio, quæ privatur illâ impassibilitate & ordinabilitate ad animam, quam in primo statu corpus humanum habebat, sequitur quod in prole, quæ est susceptiva originalis peccati, efficiatur originale peccatum in actu.

Ad complementum hujus quæstionis placet hic subnectere verba Augustini episcopi, 29. ad

Hieronymum, ubi faceto Apologo disputationem istam concludit. *Cum* (inquit) *aliquis ruisset in puteum, ubi aqua tantum erat, qua eum magis exciperet ne moreretur, quam suffocaret ne loqueretur, accessit alius, & dixit ei, quomodo huc ceciderim queras.* Ita quoniam ex fide Catholica constat, de peccato originali tanquam de puero infantis animam Christi gratia liberari; satis nobis esse debet, quod modum quo salva fiat noverimus, etiam si nunquam quomodo in malum illud deveniret perfecte cognoscamus.

ARTICULUS IV.

An Adamus per quodcumque peccatum, dummodo esset primum, traduxisset in posteris culpam originalem?

52. **P**arrem negativam tenent Alenis 2. p. qu. 22. membro 3. art. 3. Catarinus opusc. de Peccato originali parte ultimâ. Suarez de Opere sex dierum lib. 6. cap. 13. num. 8. Meratius disput. 14. de Peccatis lect. 4. & 5. & alii Recentiores, existimantes ex vi divina legis, & pactum Adamo initum, solum duntaxat peccatum comedendi de ligno vetito potuisse ad nos ex Adamo derivari; & hoc derivatum fuisse, etiam si non fuisset primum, sed alia præcessissent; atque adeo causalitatem peccati originalis nequaquam fuisse alligatam illi peccato, quia primo, sed quia talis speciei, scilicet gula.

§. I.

Sententia affirmans us probabilior eligitur.

Dico tamen, primum Adami peccatum fuisse causam translationis culpæ originalis, non quia tale, sed quia primum: unde si quodvis aliud prius commisisset, totam humanam infecisset naturam. Ita communiter docent nostri Thomistæ hic, quos sequuntur Durandus. Curiel, & alii.

53. **P**robatur primò ex D. Thoma in 2. dist. 33. in fine in expositione litteræ ad secundam difficultatem, ubi sic ait; *Dicendum quod hoc est per accidens quod (peccatum gula) tale nocuumtum naturæ humanæ intulit; quia scilicet fuit primum peccatum quod naturam humanam vitia vit.*... quodcumque autem aliud peccatum fuisset hoc modo primum, etiam similem effectum habuisset, sive fuisset peccatum operis, sive voluntatis. Quo nihil clariùs & expressius in favorem nostræ assertionis dici potest. Idem docet eadem distinct. quæst. 1. art. 1. dist. 21. quæst. 2. art. 2. ad 2. ibidemque ad Annibal. artic. 4. ad 1. Ad Roman. 5. lect. 3. De Malo quæst. 4. artic. 8. & 2. 2. quæst. 163. artic. 3. ad 2.

54. **P**robatur secundò ratione ex locis citatis desumptâ. Idcirco primum Adæ peccatum traducitur in posteris, quia per illud primus homo amisit iustitiam originalem, quæ erat quoddam donum gratuitum, toti humanæ naturæ divinitus in primo parente collatum: Sed per quodcumque aliud peccatum mortale, si fuisset primum, amisisset primus homo iustitiam originalem; nam iustitia originalis, utpote includens ipsam gratiam sanctificantem, erat incompossi-

bilis cum quovis peccato mortali: Ergo quodcumque peccatum mortale ab Adamo commissum, si fuisset primum, fuisset in posteris traductum, subindèque fuisset causa originalis peccati.

Dices: Adamus per quodcumque mortale peccatum, si fuisset primum, amisisset quidem pro se originalem iustitiam, non tamen pro posteris.

Sed contra: Eo ipso quod Adamus per primum peccatum amisisset iustitiam originalem, amisisset etiam vigorem ad eam communicandam posteris, quia (ut dicebamus articulo præcedenti) talis vigor quasi dimanabat ab ipsa iustitia, & erat illi annexus: Ergo non solum pro se, sed etiam pro posteris, per primum peccatum iustitiam originalem amisisset. Consequenter manifesta est: amittere enim iustitiam originalem pro posteris, est amittere vim ad eam posteris communicandam.

§. II.

Solvuntur Objectiones.

Objicies primò: Solum illud peccatum Adami derivaretur ad posteris, quod esset capitale, id est, commissum ab eo ut capite totius naturæ: Sed nullum aliud, præter esum ligni vetiti, esset capitale, sed personale tantum: Ergo nullum aliud, præter istud, esse esset primum ad posteros Adami derivaretur. Major patet, Minor probatur. Peccatum Adami non habebat esse capitale ex natura rei, quia videlicet erat caput naturale suæ posteritatis, sed ex vi pacti quo fuit constitutus caput morale illius, ut artic. 2. ostensum est: Sed pactum solum fuit initum cum Adamo in ordine ad impletionem aut transgressionem præcepti denon comedendo de ligno vetito: Ergo nullum aliud peccatum, præter esum ligni vetiti, potuit esse capitale. Minor probatur: Pactum enim cum Adamo initum non aliunde colligitur, quam ex verbis istis Dei ad Adamum Genes. 2. *De ligno scientiæ boni & mali ne comedas: in quocumque enim die comederis ex eo, morte morieris:* Sed hæc comminatio solum respicit transgressionem illius præcepti positivi: Ergo pactum cum Adamo initum, hujus tantum præcepti observantia aut transgressioni erat alligatum.

Respondeo concessâ Majori, negando Minorem, Ad illius probationem neganda est iterum Minor. Ad ejus probationem, distinguo Minorem: hæc comminatio solum respicit transgressionem illius præcepti positivi, explicitè & formaliter, concedo Minorem: implicitè & virtualiter, nego Minorem: nam ut ait D. Thomas in 2. distinct. 33. in expositione textus supra citata: *In hoc ostenditur, quod etiam si alia peccata commisisset, similem pœnam sustinisset, quasi minori ad majus: gravius est enim præceptum præterire naturalis legis, quo prohibetur illud quod in se est malum, quam præterire præceptum discipline, quo prohibetur quod non est malum, nisi quia prohibetur.*

Objicies secundò: Prius Adam peccavit peccato superbiæ, quam gula, vel inobedienciæ; & tamen peccatum Adæ, quod transmittitur in posteros, non est superbiæ, sed inobedienciæ, ut patet ex verbis illis Apostoli ad Roman. 5. *Per unius inobedientiam peccatores constituti sunt multi*